

УДК 687.016

МУЛЯЖ У СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ ВИРОБІВ З ТЕКСТИЛЮ

Л.О. МОРОЗОВА

Київський національний університет технологій та дизайну

Муляжний метод у дизайн-проекуванні виробів з текстилю посідає важливе місце серед засобів творчої роботи над новими моделями та потребує системних досліджень з метою реалізації в теорії та практиці сучасного дизайну

Сучасне проектування виробів з текстилю володіє великим арсеналом методів, що використовуються дизайнерами в процесі творчої роботи над новими моделями. В їх переліку муляжний метод є найбільш давнім і, на перший погляд, надто простим та навіть примітивним, особливо на фоні активного впровадження в процес створення одягу комп'ютерного 3D-моделювання

Ця зовнішня простота дуже обманлива. Не даремно В'ячеслав Зайцев називає муляж "вершиною майстерності художника". І не даремно, незважаючи на тисячолітній вік, цей метод не тільки не спочив на узбіччі магістральної дороги науково-технічного прогресу, а є надзвичайно затребуваним в проектній практиці сучасних дизайнерів.

Сьогодні відчувається феноменальна зацікавленість професіоналів, насамперед одягу, в оволодінні муляжним методом та найширшому впровадженню його у творчий процес сучасного дизайн-проекування.

Об'єкти та методи дослідження

Серед вітчизняних публікацій, присвячених питанням муляжного методу, найкращими є видання другої половини минулого століття [1,8,9,10,11]. В них системно викладено багато гарного матеріалу, що віддзеркалює культуру костюму та текстилю попередніх десятиліть та, на жаль, на сьогодні є в значній мірі застарілим. Видання останнього десятиріччя з цієї тематики або є відлунням попередніх видань[2], або надто популярними та вузько спрямованими [12].

На сьогоднішній день практично відсутні роботи, що досліджують теорію та практику муляжного методу та намагаються розглядати його використання відповідно до сучасного рівня культури костюму та дизайнерському осмисленню процесів формоутворення текстильних об'єктів ХХІст.

Постановка завдання

Метою даної статті є огляд різноманіття проявів та систематизація способів реалізації муляжного методу в проектуванні виробів з текстилю. Вона є першою в серії публікацій, що мають на меті розглянути питання теорії та практики використання муляжного методу в сучасному дизайн-проекуванні, а також створення актуальної методики викладання цього методу студентам-дизайнерам. В значній мірі матеріал статті базується на персональному досвіді, набутому в будинках моделей Києва у 70-80рр. та в процесі викладання муляжного методу за авторською методикою в КНУТД у 90-х та 2000-х роках [5].

Результати та їх обговорення

Муляж є методом сучасного дизайн-проекування об'єктів текстильного середовища, що передбачає значне різноманіття в способах практичної реалізації. Відповідно до особливостей

використання муляжного методу в процесі формування виробів з текстилю, все різноманіття способів його виконання підрозділяється на 3 основні групи:

I група – включає способи муляжу, що використовуються як засіб творчого пошуку нових форм виробів з текстилю.

II група – включає способи муляжу, що використовуються як засіб досягнення композиційно-конструктивної довершеності в процесі роботи над моделлю.

III група – включає способи муляжу, що використовуються як засіб вивчення або відтворення поверхні форми виробу з текстилю.

Перша група способів є найбільш чисельною та поділяється на:

1.1. Спосіб **“найдавніший”**, що полягає у використанні прямокутного шматка тканини визначеного розміру, шляхом драпірування та скріплення на фігурі людини або манекені. Цим способом створювався як одяг стародавнього світу (Єгипту, античної Греції тощо) [7], так і сучасний (наприклад, одяг для відпочинку).

1.2. Спосіб **“накладний”**, що полягає у використанні шматка тканини також визначеного розміру, в якому посередині вирізають отвір для голови (або талії) та накладають на плечову/поясну частину з подальшим драпіруванням навколо фігури. За цим способом створювався як стародавній одяг (наприклад, нарамники єгипетських жерців тощо) [7], так і найсучасніший, відповідно до розробок О.Сьора у Французькому Інституті моди [4].

1.3. Спосіб **“від рулону”** полягає у використанні шматка тканини умовно необмеженої довжини (рулону), який використовують для створення об'ємно-просторового ескізу нової моделі шляхом формування на фігурі або манекені та скріплення булавками. Після виконання муляжу вимірюються параметри окремих деталей та закладається в основу розробки первинних лекал нової моделі. А з тканини, що використовувалась для муляжу, прибираються булавки і вона непошкоджена змотується в рулон для подальшого використання. Цей спосіб дозволяє якнайкраще враховувати на початкових етапах проектування пластичні, фактурні, орнаментальні та фізико-механічні властивості текстильних матеріалів. Доцільний варіант роботи за цим способом полягає у поступовому відрізанню від початкового рулону змуляжованих частин тканини, що в процесі роботи перетворюється в деталі нової моделі.

1.4. Спосіб **“класичний”** є основним в професійному муляжі і полягає у використанні для створення нової моделі окремих частин тканини, що мають попередньо підготовлені розміри та спеціальну розмітку відповідно до гаданих деталей майбутньої моделі. Цей спосіб є найбільш поширеним і дає дуже точні результати при розробці одягу класичних чи типових рішень.

1.5. Спосіб **“пап'є-маше”** полягає у використанні в процесі муляжування окремих частин тканини довільного розміру та просторової орієнтації, що скріплюється між собою без будь-яких правил задля створення складних та незвичних форм з текстильних матеріалів - одягу, аксесуарів, елементів інтер'єру тощо. За цим способом шматки тканини можуть з'єднуватися виключно відповідно до індивідуального авторського відчуття логіки формування. Цей спосіб є найдоцільнішим в створенні **“ ідей-форми”** та новітніх авангардних рішень.

1.6. Спосіб **“трансформація”** полягає у просторовому перетворенні вихідної простої форми (найчастіше – циліндру або його частини) у бажану форму виробів з текстильних матеріалів. Цей спосіб

найчастіше використовується для створення складних об'ємно-просторових побудов в одязі, як під час пошуку загального рішення моделі, так і для виконання окремих частин або деталей одягу.

I.7. Спосіб “смуга” полягає у просторовому обгортанні уявної форми виробу прямокутними смугами тканини (завширшки приблизно 3-30 см.) з подальшим скріпленням суміжних країв між собою. У цьому способі важливим є використання напрямку нитки основи у смугі – пряме чи навскісне, що дозволяє створювати не тільки форми різної конфігурації, а й бажаної стабільності, жорсткості чи пластичності.

До другої групи способів муляжування відносяться:

II.1. Спосіб “допоміжний” використовується в процесі роботи над моделями, що створені на базі розрахунково-графічних методів. Полягає у коригуванні та уточненні попередньо виконаного виробу за допомогою технічних прийомів муляжування -фіксації булавками потрібного просторового рішення.

II.2. Спосіб “локальний” полягає у муляжуванні дрібних деталей текстильних виробів, що є композиційно супідрядними та визначаються загальним рішенням форми нової моделі. Найчастіше використовується просте накладання муляжної тканини, з якої виконується шукана деталь, на поверхню форми виробу.

До третьої групи способів муляжування відносяться ті, що використовуються як засіб вивчення або відтворення поверхні форми текстильного виробу.

III. Спосіб “сітки канви” [3], є найбільш відомим та використовується у наступних випадках: отримання розгортки поверхні манекена чи фігури людини з метою використання як вихідних для побудови конструкцій нових моделей; отримання лекал для реконструкції зразків історичного, національного, театрального одягу тощо; розробка з текстильних матеріалів нових моделей одягу каркасних форм.

Перелічені способи виконання муляжного методу застосовується в практиці дизайн-проектуванні як самостійно, так і частково або комплексно у сполученні з іншими способами. Їх вибір та повнота використання обумовлюється доцільністю та авторськими перевагами.

Висновки

Сьогодні відчувається нагальна необхідність в дослідженнях теоретичних та практичних аспектів муляжного методу з метою створення сучасних способів практичної роботи задля вдосконалення проектної діяльності дизайнерів виробів з текстилю, а також розробки методик навчання студентів для покращення процесу підготовки спеціалістів у цій галузі.

Ця стаття є першою у серії запланованих публікацій з проблем реалізації муляжного методу в теорії та практиці сучасного дизайн-проектування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Козлова Т.В. и др. Основы моделирования и художественного оформления одежды. - М.:Лёгкая индустрия, 1979.-168с., ил
2. Композиция костюма: Учеб.пособие для студ. высш. учеб. заведений/ Г.М.Гусейнов и др.-М.: «Академия», 2003.-432с.
3. Конструирование одежды с элементами САПР: Учеб. Для вузов/ Е.Б.Коблякова и др.-М.: Легпромбытиздат, 1988

4. Современная энциклопедия. Мода и стиль/-М.: Аванта+, 2002.-480с.:ил

5. Морозова Л.О. Підвищення якості викладання дисципліни «Моделювання та макетування»

Вісник КНУТД, 2008 №1 (38)

6. Тамитсу Кондо. Моделирование на манекене. Журнал Ателье Rundschau, №5 2001.

7. Стамеров М.І. Нариси з історії костюмів. том 1, К., 1988

8. Горина Г.С. Моделирование форм одежды. М.:, 1981

9. Литвина Л.М., Леонидова И.С., Турчановская Л.Ф. Моделирование и художественное оформление женской и детской одежды. М.; 1964

10. Черемных А.И. Основы художественного проектирования одежды. М.; 1968

11. Техника муляжа (пер.с фр.) М.;, 1968

12. Кочедыкова М. Нарядное платье в стиле 50-х. Журнал Ателье №6, 2010

Надійшла 09.07.2010

УДК 687

ЖІНОЧИЙ ОДЯГ І ПРИРАСИ ЯК ЗАСІБ МОДЕЛЮВАННЯ КОСМОСУ

Є.М. ПРИЧЕПІЙ

Київський національний університет технологій та дизайну

В статті стверджується, що люди первісного суспільства (до енеоліту) ділили Космос і Тіло Великої Богині, яка його втілювала, на сім сфер у відповідності з сімома богами – Меркурієм, Венерою, Місяцем, Сонцем, Марсом, Юпітером і Сатурном. Автор вважає, що в елементах жіночого одягу і прикрасах можна виділити ці сім сфер

Традиційна народна жіноча одежа складається з ряду елементів. Деякі з них містять орнаменти. До того ж жінка як правило носить прикраси і підфарбовує своє обличчя. Ці явища (орнаментована одежа, прикраси і підфарбовування обличчя) поширені майже серед усіх народів світу. Зустрічаються вони і на археологічних артефактах. Це дає підставу вважати, що дані феномени приховують певну універсальну закономірність, яка сформувалась в глибині тисячоліть.

Об'єкти та методи дослідження

Аналізу семантики символів та орнаментів присвячено багато праць археологів та етнографів. При формуванні власної концепції автор спирався на роботи М.Гімбутас (1) та А.Голана(2). Однак на відміну від цих та багатьох інших авторів, які шукали смисловий відповідник кожному окремому символу, в даній статті пропонується структурний метод, згідно з яким символ розглядається як елемент структури.

Згідно з концепцією, яку розвиває автор (див.: 3), в праміфі – світогляді, який панував від пізнього палеоліту до мідного віку, головними діючими особами були Велика Богиня і сімка богів. В якості сімки богів фігурували сім відомих давнім людям «блукуючих світил» - Меркурій, Венера, Місяць, Сонце, Марс, Юпітер, Сатурн. Саме в такому порядку вони розташовувались у символіці (на археологічних артефактах) і в орнаментах, при цьому Венера, Сонце, Юпітер уособлювали богинь, а Меркурій, Місяць, Марс, Сатурн – богів.